

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas Sayısı:1999/17 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı:2000/11

Karar Günü:12.9.2000

R.G. Tarih-Sayı:13.10.2000-24199

I- MALİ DENETİMİN KONUSU

Milliyetçi Hareket Partisi Genel Merkezi ile ilçe örgütlerini de kapsayan 79 il örgütünün 1998 yılı kesinhesabının incelenmesidir.

II- İLK İNCELEME

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 16. maddesi uyarınca; Ahmet Necdet SEZER, Haşım KILIÇ, Yalçın ACARGÜN, Mustafa BUMİN, Sacit ADALI, Ali HÜNER, Mustafa YAKUPOĞLU, Fulya KANTARCIOĞLU, Aysel PEKİNER, Mahir Can ILICAK ve Rüştü SÖNMEZ'in katılmalarıyla yapılan ilk inceleme toplantısında; 'Dosyada eksiklik bulunmadığından işin esasının incelenmesine 16.11.1999 gününde oybirliğiyle' karar verilmiştir.

III- ESASIN İNCELENMESİ

Parti'nin Anayasa Mahkemesi'ne verdiği 1998 yılı kesinhesap çizelgeleri ile bunların dayanağını oluşturan defter ve belgeler üzerinde yapılan karşılaştırma ve inceleme sonuçlarını içeren esas inceleme raporu, Anayasa ve 2949 sayılı Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkında Yasa ile 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nın ilgili kuralları, bunların gerekçeleri ve diğer yasama belgeleri okunup incelendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Denetimin maddî öğelerini oluşturan defter ve belgelerde Milliyetçi Hareket Partisi'nin 1998 yılı içindeki Genel Merkez ve 79 il örgütü ile birlikte gelirler toplamının 981.975.773.764.- lira, giderler toplamının 1.072.879.101.524.- lira olarak gösterildiği, gider fazlası 90.903.327.760.- liranın borç olarak gelecek yıla devredildiği gelir, gider ve devir rakamlarının birbirine denk olduğu görülmüştür.

A- Gelirlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Gelirleri

Parti Genel Merkezi'nin 1998 yılı içindeki gelirleri 538.239.214.977.- lira olarak gösterilmiştir. Bunun; 332.303.864.000.- lirasının Hazine Yardımından, 62.210.000.- lirasının Bağışlardan, 18.841.000.000.- lirasının Araba Satış Gelirlerinden, 92.774.862.722.- lirasının Faiz, Sigorta ve Kasko Tazminatlarından, 94.257.278.255.- lirasının Borçlanmadan sağlandığı anlaşılmıştır.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gelir belgeleri üzerinde yapılan incelemede; gelirlerin 2820 sayılı Yasa'nın 61-69. madde hükümlerine uygun olarak sağlandığı sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Gelirleri

Parti'nin 79 il örgütüince sağlanan gelirler toplamının 541.849.248.277.- lira olduğu bildirilmiştir. Bunun; 107.087.182.775.- lirasının Giriş ve Üyelik Aidatlarından,

14.137.350.000.- lirasının Satış Gelirlerinden, 87.437.707.057.- lirasının Çeşitli Etkinliklerden, 16.010.070.760.- lirasının Sabit Kıymet Gelirlerinden, 313.321.526.450.- lirasının Bağış ve Diğer Gelirlerden, 3.855.411.235.- lirasının Geçen Yıl Kasa Devrinden sağlandığı anlaşılmıştır.

Parti il örgütlerinin kesinhesap çizelgeleri gelir bölümleri üzerinde yapılan incelemede gelirlerin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'nda belirtilen kaynaklardan sağlandığı, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek bunların Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

A- Giderlerin İncelenmesi

1- Genel Merkez Giderleri

Parti Genel Merkezi'nin 1998 yılı içindeki giderleri 538.239.214.977- lira olarak gösterilmiştir. Bunun; 155.124.599.104.- lirasının Büro Genel Giderlerine, 41.921.605.279.- lirasının Personel Giderlerine, 10.640.644.490.- lirasının Seyahat Giderlerine, 140.659.456.748.- lirasının Bayrak, Flama, Rozet Giderlerine, 16.257.540.205.- lirasının Yayın Giderlerine, 114.951.982.266.- lirasının Demirbaş alım Giderlerine, 24.321.158.163.- lirasının Diğer Yönetim Giderlerine, 34.362.228.722.- lirasının 1997 Yılına Ait Borç Ödemelerine yapıldığı anlaşılmıştır.

Genel Merkez'in 443.981.936.722.- liralık geliri ile 538.239.214.977.- liralık gideri arasındaki farkı oluşturan 94.257.278.255.- liranın borç olarak gelecek yıla devredildiği görülmüştür.

Genel Merkez'in defter kayıtları ve gider belgeleri üzerinde yapılan incelemede; aşağıda belirtilenler dışındaki giderlerin 2820 sayılı Siyasî Partiler Yasası'na uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

Genel Merkez giderlerinden 395.239.733.- liralık bölümünün Siyasi Partiler Yasası'na uygun olmadığı anlaşılmıştır.

Şöyleki;

1- Parti'nin yevmiye defterine 10.9.1998 gün ve 47 nolu mahsup fişi ile 24.858.000.- lira gider yazıldığı halde 22.096.000.- liralık gider belgesi gönderildiği saptanmıştır.

Keza, parti yevmiye defterine 30.4.1998 gün ve 90 sayılı tediye fişiyle 25.000.000.-, 27.3.1998 gün ve 32 sayılı tediye fişiyle 88.387.500.- lira gider yazıldığı halde gönderilen belgenin 2.500.000 + 85.387.500.- liralık olduğu görülmüştür.

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin ikinci fıkrasında; Beşmilyon liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesinin zorunlu olmadığı belirtildiğinden bu tutarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi belgeye dayandırılması zorunludur.

Bu durumda, belgesi ibraz edilmeyen 2.762.000 + 25.500.000=28.262.000.- liralık harcamanın, 2820 sayılı Yasa'nın 76/4. maddesi gereğince Hazine'ye irat kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- Aşağıda tarihi, nosu ve tutarı belirtilen belgelerle trafik cezası adı altında toplam 178.328.000. liralık harcamanın parti adına yapıldığı görülmüştür.

Esas Sayısı:1999/17 (Siyasî Parti Mali Denetimi)
Karar Sayısı:2000/11

Tediye Fişinin			
<u>Tarihi</u>	<u>Nosu</u>	<u>Tutarı</u>	<u>Trafik Cezasına İlişkin Belgenin Tutarı</u>
29.4.1998	84	595.440.500	38.200.000.-
29.4.1998	169	2.364.220.500	16.000.000.-
1.12.1998	199	525.744.808	99.528.000.-
24.12.1998	208	529.412.504	<u>24.600.000.-</u>
		Toplam	178.328.000.-

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasası'nın 70/1. maddesine göre,

Bir siyasi partinin bütün giderleri o siyasi parti tüzel kişiliği adına yapılır.

Parti adına çalışanların kişisel kusurlarından kaynaklanan trafik cezaları parti tüzelkişiliği adına yapılmış ödeme sayılamayacağından 2820 sayılı Yasa'nın 70/1. maddesine aykırı olarak yapılan toplam 178.328.000. liralık ödemenin aynı Yasa'nın 75/4. maddesi gereğince Hazine'ye irat kayıt edilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

3- 8.3.1998 gün ve 59 nolu muhasebe fişine bağlı belgelerin incelenmesinden, 134.610.000. liralık gazete bedelinin gider pusulası karşılığında yapıldığı anlaşılmıştır.

Yasakoyucu; 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin ikinci fıkrasına göre beşmilyon liraya kadar harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsik edilmesi zorunlu bulunmadığından bu miktarı aşan harcamaların makbuz veya fatura gibi bir belge ile tevsiki gerekmektedir.

Parti Genel Merkezi'nin yukarıda açıklanan 134.610.000. liralık gazete bedeline ilişkin gideri fatura ile tevsiki olanaklı bir harcamadır.

Bu durumda, beşmilyon lirayı aşan ve tevsik belgesi olarak nitelendirilemeyecek bir belgeyle yapılan toplam 134.610.000. liralık harcamanın, 2820 sayılı Yasa'nın 76. maddesinin son fıkrası uyarınca Hazine'ye gelir yazılması uygun görülmüştür.

4- Aşağıda tarihi, nosu ve tutarı yazılı tediye fişleriyle şahıs adına düzenlenmiş Telekom belgeleri karşılığında parti adına toplam 79.539.733.- lira ödemede bulunduğu görülmüştür.

Tediye Fişinin				
Tarihi	Nosu	Toplam Tutarı	Parti Adına Düzenlenmemiş Belgenin Kimin Adına Düzenlendiği ve Ödeme Miktarı	
26.1.1998	16	186.860.000	Hedef Müşa.Müh. İç ve Dış Tic.	5.480.000
20.1.1998	7	2.023.320.000	''	36.930.000
18.8.1998	151	361.659.923	Murat Elbir	8.500.000
23.9.1998	166	2.756.189.992	''	2.769.733
23.9.1998	166	2.756.189.992	Uçaş Demir İnş.Mlz	14.630.000

Esas Sayısı:1999/17 (Siyasî Parti Malî Denetimi)**Karar Sayısı:2000/11**

26.10.1998	184	212.064.000	'''	11.230.000
			Toplam	79.539.733

2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesinin birinci fıkrasında 'Bir siyasî partinin bütün giderleri o siyasî parti tüzelkişiliği adına yapılır.' 75. maddesinin dördüncü fıkrasında da 'Anayasa Mahkemesi denetimi sonunda o siyasî partinin gelir ve giderlerinin doğruluğuna ve Kanuna uygunluğuna veya Kanuna uygun olmayan gelir ve giderler dolayısıyla da bunların Hazine'ye gelir kaydedilmesine karar verilir' denilmektedir.

Açıklanan nedenlerle, Parti adına düzenlenmemiş belgeler karşılığında ödenen toplam 79.539.733.- liralık giderin Yasa'nın 70/1. ve 75/4. madde hükümleri gereğince Hazine'ye irad kaydedilmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

2- İl Örgütleri Giderleri

Parti'nin, 79 il örgütünce yapılan giderler toplamı 538.495.297.782.- lira olarak gösterilmiştir. Bunun; 202.930.059.803.- lirasının Büro Genel Giderlerine, 42.572.149.000.- lirasının Personel Giderlerine, 24.498.977.000.- lirasının Seyahat Giderlerine, 13.306.296.811.- lirasının Bayrak, Flama, Rozet Giderlerine, 20.927.701.463.- lirasının Yayın Giderlerine, 46.259.284.873.- lirasının Balo, Eğlence, Konser Vb. Faaliyet Giderlerine, 1.075.000.000.- lirasının Seçim Giderlerine, 41.637.118.288.- lirasının Demirbaş alım Giderlerine, 145.288.710.544.- lirasının Diğer Yönetim Giderlerine yapıldığı anlaşılmıştır.

İl örgütlerinin geliri ile gideri arasındaki 3.353.950.495.- liralık farkın sene sonu nakit mevcudu olarak gelecek yıla devredildiği görülmüştür.

İl örgütleri kesinhesap çizelgeleri gider bölümleri üzerinde yapılan incelemede; giderlerin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu kararıyla doğruluğunun onaylandığı görülerek bunların 2820 sayılı Yasa'ya uygun olduğu sonucuna varılmıştır.

IV- SONUÇ

Milliyetçi Hareket Partisi'nin 1998 yılı kesinhesabının incelenmesi sonucunda;

1- 981.975.773.764.- TL.sı Parti geliri ile 1.072.458.361.791.- TL.sı parti giderinin eldeki bilgi ve belgelere göre doğru ve Kanuna uygun olduğuna;

2- 2820 sayılı Yasa'nın 70. maddesine aykırı olarak yapılan Genel Merkez'e ait toplam 420.739.733.- TL. gider tutarının Yasa'nın 75. ve 76. maddeleri hükmü gereğince Hazine'ye gelir yazılmasına, 12.9.2000 gününde OYBİRLİĞİYLE karar verildi.

Başkan
Mustafa BUMİN

Başkanvekili
Haşım KILIÇ

Üye
Yalçın ACARGÜN

Üye
Sacit ADALI

Üye
Ali HÜNER

Üye
Fulya KANTARCIOĞLU

Üye

Üye

Üye

Esas Sayısı:1999/17 (Siyasî Parti Malî Denetimi)

Karar Sayısı:2000/11

Mahir Can ILICAK

Rüştü SÖNMEZ

Ertuğrul ERSOY

Üye

Tülay TUĞCU

Üye

Ahmet AKYALÇIN